

INSOLVABILITATEA ÎN LUMINA NOILOR REGLEMENTĂRI

Natalia JANU, *drd., asist. univ.*
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Abstract: *During 2018-2020, the insolvency institute was marked by three legislative waves, both at procedural and conceptual level. These new regulations have led to relevant legal revisions and additions and, in some places, repeals of some rules governing this institute. The latest amendments, which came in force on 14 November 2020, concerned approximately 90 articles of the Insolvency Law and were based on an extensive analysis of the activity of the courts as well as of the professionals in the field.*

In this article, we aim to point out the most relevant changes to Insolvency Law in the last three years and to analyze the first effects of these changes.

Keywords: *insolvency, authorized administrator, jurisdiction, insolvency court.*

Este bine știut că, odată cu dezvoltarea mediului de afaceri, domeniul insolvenței prezintă un interes din ce în ce mai sporit. Acest fapt este determinat de diverși factori precum creșterea numărului proceselor de insolvență începând cu data intrării în vigoare a Legii insolvenței nr. 149/2012, de problemele care se ivesc în cadrul aplicării prezentei legi în practică, precum și de modificarea altor legi care au atins și domeniul insolvenței.

Dacă este să facem o clasificare a modificărilor vizate, atunci am observa că acestea se împart în modificări indirecte ale legislației în domeniu și în modificări directe ale acesteia. Modificările directe au constat în revizuirile propriu-zise ale normelor din Legea insolvenței. Modificările indirecte au constat în revizuirile altor legi care au determinat ulterior modificări și completări ale legislației cu privire la insolvență. Astfel de modificări au fost adoptate prin Legea nr. 254 din 01.12.2017 și au vizat norme din Codul de procedură civilă, precum și prin Legea nr. 133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil.

Prima și cea mai spontană modificare la care ne referim în prezentul articol și care a atins legislația din domeniul studiat a vizat revizuirea unor norme din Codul de procedură civilă, și anume competența instanțelor de insolvență. Conform vechilor norme, instanța competentă să examineze procesele de insolvență era Curtea de Apel din circumscripția în care își avea

sediul debitorul insolubil¹. Prin urmare, în Republica Moldova instanțele de insolabilitate activau în cadrul celor patru Curți de Apel din RM. În aceste circumstanțe exista o singură instanță de recurs, aceasta fiind Curtea Supremă de Justiție, care avea o aplicare uniformă și previzibilă a legislației în domeniul insolabilității și care adesea se expunea prin recomandări sau hotărâri explicative asupra aplicării legislației în acest domeniu.

Autorul prezentului articol, având și calitatea de practician în domeniul insolabilității, împreună cu colegii de breaslă, ne bucuram de o anumită stabilitate în examinarea acestor cauze, or instanțele de insolabilitate erau compuse din judecători competenți, cu experiență, iar aceste instanțe, în deciziile sale, erau oarecum ghidate de expunerile CSJ și aplicau în mod asemănător legea. Mai mult decât atât, concentrarea judecării proceselor doar la patru instanțe, oferea practicienilor oportunitatea de a se întâlni pe holurile instanțelor, de a pune în discuții unele probleme apărute și de a unifica practica proceselor de insolabilitate care se desfășoară în afara instanțelor. La 05.01.2018 însă cu toții am fost surprinși de modificările legislative care au atins și Legea insolabilității, modificări care constau în schimbarea competenței instanțelor de insolabilitate, astfel încât instanța de fond a devenit Judecătoria, iar instanța de recurs – Curtea de Apel, fapt ce a generat multe nedumeriri și a provocat un set de probleme.

În urma analizării etapelor legislative care au dus la aceste modificări, se constată anumite lucruri stranii, care par a fi pregătite din timp. În continuare, venim să prezentăm pe scurt o cronologie a acelor evenimente ale creației legislative în domeniul insolabilității.

La data de 11.10.2017, la demersul deputaților Vrenea Igor și Apolschii Raisa a fost înregistrat proiectul legii nr. 254 din 01.12.2017. Este curios faptul că inițial la art. V al proiectului s-au propus modificări doar la art. 429 alineatul (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova² prin care se propunea excluderea textului „în procedură de insolabilitate”. În Nota informativă la acest proiect nu este oferită nicio explicație care ar motiva această modificare, iar lipsa de explicație totală a inițiativei date obține o continuitate la etapa formării comisiilor de lucru și a formulării amendamentelor și a avizelor. Astfel, Comisia juridică, numire și imunități, în frunte cu Zagorodnii Anatolie, în textul amendamentului a propus la art. V din proiectul de lege să fie introdusă și modificarea la art. 355 din Codul de procedură civilă și anume substituirea cuvintelor „curtea de apel de drept comun” cu cuvântul „judecătoria”. În acest fel, propunerea nemotivată din proiectul inițial de lege este continuată și, cu succes, duce la schimbare a competenței instanțelor de insolabilitate fără a fi pusă la cunoștința organelor care activează în domeniul insolabilității, și anume Uniunea Administratorilor Autorizați și Consiliul Superior al Magistraturii. De altfel, acest fapt este remarcat de Centrul Național de Anticorupție în capitolul III al Raportului de expertiză anticorupție [12] la proiectul de lege vizat, și anume că „autorul nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării acestuia”. Deși constatate aceste deficiențe, proiectul totuși a fost aprobat la 01.12.2017, iar pe 05.01.2018 a intrat în vigoare.

Considerăm ca fiind critice atât modul în care a avut loc adoptarea acestor modificări, cât și însăși modificările, așa cum acestea au avut un rol mai puțin pozitiv în practică. Mai detaliat, impactul pe care l-au avut modificările vizate va fi analizat într-un alt articol, însă dorim să menționăm că acestea au dus, în primul rând, la tergiversarea examinării cauzelor de insolabilitate. Mai mult decât atât, examinările au fost stopate pentru aproximativ șase luni, perioadă care a fost dedicată procesului de reorganizare judecătorească, alegerea și instruirea judecătorilor, transmiterea și studierea dosarelor etc. Nu putem să nu remarcăm faptul că cele 4 instanțe

¹ Articolul 355. Competența jurisdicțională a instanțelor judecătorești în pricinile de declarare a insolabilității „Cererea de declarare a insolabilității se depune la curtea de apel de drept comun competentă în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi”. CPC în vigoare la 02.06.2017” (reglementări până la modificare).

² Articolul 429. Acte de dispoziție care pot fi atacate cu recurs.” (1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitate lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel în procedura de insolabilitate” (reglementări până la modificare).

care examinau cauzele de insolvabilitate și-au transmis dosarele către cele 14 judecătoria din țară în care au fost aleși 14 judecători și 14 judecători supleanți [21], fapt ce a îngreunat activitatea administratorilor și a dus la aplicarea neuniformă a legislației în domeniu.

La fel de critic s-au expus și alți specialiști în domeniul insolvabilității cu privire la aceste noi reglementări. Astfel, președintele CSM, imediat după intrarea în vigoare a modificărilor, a declarat că acestea nu au fost avizate de către Consiliul Superior al Magistraturii și nici nu s-a știut despre acestea [16]. Vladimir Palamarciuc, avocat BAA „Țurcan Cazac” a declarat portalului Bizlaw că „modificările la Codul de procedură civilă cu privire la transferul competenței în dosarele de insolvabilitate de la curțile de apel la judecătoria este una spontană [...], reprezintă o surpriză pentru mulți practicieni, iar [...] oportunitatea modificării competenței judecătorești nu a fost dezbătută în detaliu” [16]. Acesta menționează că dosarele în domeniul insolvabilității, potrivit Hotărârii CSJ [13], se caracterizează printr-un grad de complexitate foarte înalt, calificat cu 10 puncte din 10. De aceeași opinie au rămas și alți reprezentanți ai Uniunii Avocaților, precum și ai Uniunii Administratorilor Autorizați, care și-au exprimat îngrijorarea referitor la pregătirea judecătorilor noi în acest domeniu, tergiversarea dosarelor și referitor la soarta dosarelor pendinte, transmiterea cărora unor alte instanțe de alt grad a venit în contradicția normelor și principiilor stipulate de Codul de procedură civilă.

Cel de-al doilea val legislativ care a dus la modificări și completări ale normelor din Legea insolvabilității au avut la bază intrarea în vigoare a Codului civil modernizat [1] la data de 01.03.2019. Astfel, în Titlul IV al cărții a IV-a din Codul civil (Dreptul succesoral), în capitolul dedicat răspunderii moștenitorului pentru pasivul masei succesorală, se instituie un nou concept și anume insolvabilitatea masei succesorală (art. 2435). Drept urmare, cu titlu de inovație, Legea insolvabilității vine și ea să instituie atribuții noi administratorilor autorizați în dosarele succesorală, acesta putând fi desemnat în procedurile succesorală în calitate de custode, executor testamentar, administrator al masei succesorală. Astfel, dacă masa succesorală are o valoare negativă (este supraîndatorată sau se află în incapacitate de plată), moștenitorul își poate limita răspunderea doar la activul masei succesorală fie prin cererea către notarul public de a se institui administrarea masei succesorală, fie prin cererea către instanța de judecată de la locul deschiderii moștenirii de a se intenta procesul de insolvabilitate a masei.

Legea insolvabilității nr. 149/2012 a dedicat un întreg capitol particularităților insolvabilității masei succesorală (capitolul IX¹), însă nu a instituit noi atribuții specifice în acest sens administratorului autorizat. Cu toate acestea, principalele atribuții ale acestuia se pot desprinde din reglementările Codului civil și din reglementările generale ale Legii insolvabilității stipulate la art. 66. În acest fel, se pot determina atribuții ale administratorului în dosarele succesorală precum: notificarea creditorilor masei succesorală și a organelor de stat, despre intentarea procesului de insolvabilitate a masei succesorală și despre necesitatea executării măsurilor de asigurare asupra bunurilor din masa succesorală, aplicate de instanța de insolvabilitate; verificarea creanțelor și întocmirea tabelor de creanțe; administrarea masei succesorală; vânzarea bunurilor din masa succesorală și distribuirea produsului finit între creditori.

Din motiv că suntem în prezența unor reglementări absolut noi în materie de insolvabilitate a masei succesorală, din păcate, este foarte greu de definit problemele care ar putea apărea în practică la aplicarea acestor prevederi. Pe de altă parte, însă, este cert că aceasta este una din premisele de instituire, pe viitor, a procesului de insolvabilitate față de persoana fizică.

Cea de-a treia etapă majoră de revizuire propriu-zisă a Legii insolvabilității a avut la bază adoptarea Legii nr. 141 din 16.07.2020 prin care s-a modificat Legea insolvabilității. Legea de modificare vine cu inovații parțiale, care vor asigura o aplicare mai corectă și eficientă a prevederilor legale deja existente, fără a interveni cu inovații majore care ar schimba esențial mecanismele legale aplicabile în prezent [15, p. 2].

Este important de menționat că la baza acestei inițiative de modificare a legislației au stat concluziile trasate în urma unei analize complexe efectuate de Direcția Politici Economice și Mediu de Afaceri din cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurii. Astfel, grupul de lucru a

constatat că, în procesul de aplicare a Legii insolvenței nr. 149/2012, se identifică o serie de probleme care, pe de o parte, împiedică participanții la procesul de insolvență să-și exercite în mod corespunzător drepturile, iar, pe de altă parte, cauzează multiple situații conflictuale, deseori soldate cu apariția unor litigii și, respectiv, suportarea unor cheltuieli suplimentare [15, p. 2].

Primele modificări care au atins Legea insolvenței au vizat noțiunile principale prevăzute la art. 2. În primul rând, a fost determinat statutul administratorului autorizat în cadrul procesului de insolvență, fiind completată definiția oferită noțiunii de „administrator al insolvenței” prin indicarea legii care vine să reglementeze profesia de administrator autorizat [4]. În acest sens, considerăm că a fost efectuată o modificare actuală și necesară, or prin această completare se face o legătură armonioasă între cele două legi care reglementează activitatea de administrator autorizat.

Este interesant și faptul că, odată cu noile modificări, administratorul autorizat nu mai este limitat prin lege în administrarea unui număr determinat de proceduri (art. 63, alin. 8). Totuși, pentru a păstra eficacitatea acțiunilor administratorului autorizat în administrarea proceselor, noile modificări oferă posibilitate creditorilor de a decide dacă persoana propusă în calitate de administrator/ lichidator, care mai gestionează încă cel puțin 10 proceduri de insolvență, să fie sau nu desemnat și în procesul din care ei fac parte.

Se observă că legiuitorul a lărgit sfera atribuțiilor administratorului prin completarea art. 66 cu încă două litere care reglementează posibilitatea administratorilor insolvenței / lichidatorilor de a obține *finanțări postintente* pentru continuarea activității debitorului sau menținerea valorii bunurilor din masa debitoare, precum și inițierea proceselor judiciare privind urmărirea datoriilor, încasarea prejudiciului și anularea actelor juridice în temeiul prezentei legi și al altor acte legislative (lit. 1¹ și 1²).

Sunt aduse semnificative rectificări ale reglementărilor care vizează evidența administratorilor autorizați. Datorită formării în anul 2015 a Registrului administratorilor autorizați din Republica Moldova, a căzut necesitatea ținerii unor registre separate în cadrul instanțelor de insolvență. Astfel considerăm că legiuitorul, în mod rezonabil, a abrogat în întregime art. 64, care prevedea evidența administratorilor și a lichidatorilor în alte registre, decât cel ținut de Ministerul Justiției.

În art. 71, alin. (1) lit. e), în sfârșit sunt operate modificări și reactualizări care vizează temeiurile de destituire a administratorului autorizat. Așadar a fost exclusă demiterea administratorului pentru faptul că acesta s-ar afla în proces de insolvență, din motiv că acest temei este unul depășit, illogic și neactual, or administratorul nu mai activează din 2015 sub forma juridică a unui întreprinzător individual care se poate afla în proces de insolvență, ci ca un liber profesionist cărui nu i se aplică astfel de proceduri, sfârșirea activității sale având loc doar prin retragerea licenței. De asemenea, la capitolul „destituirea administratorului”, legiuitorul a introdus un nou alineat (art. 71 alin. 11) care prevede expres cazurile în care instanța din oficiu poate destitui administratorul: dacă există conflict de interese cu orice parte în proces, incompatibilități sau dacă activitatea sa este suspendată sau încetată cu retragerea autorizației.

Nu putem să nu subliniem modificările legislative care apără interesele creditorului, respectiv creditorul, fiind un participant fără de care nu poate avea loc un proces de insolvență, se bucură și el de atenția legiuitorului în lumina noilor reglementări. Așadar, prin lege se definește în detaliu noțiunea de „creditor garantat”. De data aceasta legiuitorul include expres în această categorie și *pe vânzătorul care este garantat cu rezerva dreptului de proprietate*, dacă nu a exercitat dreptul de rezoluțiune a contractului de vânzare-cumpărare și *creanțele cumpărătorului persoană fizică, rezultate din contracte de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție sau investire în construcția locuinței* (art. 50 alin. 3 lit. b) și c)). Pentru a evita diverse interpretări, la alineatul 2) al aceluiași articol legiuitorul stabilește limita valorii creanței garantate care nu va depăși valoarea garanțiilor evaluate în cadrul procesului de insolvență, respectiv suma creanței care excedează această valoare va fi recunoscută ca creanță chirografară.

Important este de menționat că creditorii care dețin un gaj sau ipotecă asupra bunurilor debitorului nu vor putea cere separarea bunului conform art. 48, dar vor beneficia de un regim

mai adecvat de valorificare a bunurilor grevate, exprimat prin: 1) posibilitatea exceptării de la moratoriu (art.81 și art.184) și continuarea valorificării garanțiilor, atunci când bunul grevat nu este esențial pentru restructurarea cu succes a debitorului ori pentru vânzarea afacerii debitorului; 2) continuarea sporirii dobânzii aferente părții garantate din creanță (art.75). Totodată, legiuitorul reglementează reguli clare de stabilire a rangului de prioritate cronologică în raport cu alți creditori asimilați prin lege celor garantați (art.50 alin.(3)) [16, p. 3, pct. 3], astfel făcând mai eficient mecanismul de protecție a creditorilor garantați. În acest context, pentru transparență și echitate, valoarea garanțiilor reale în limita cărora creanțele se vor considera garantate va fi stabilită prin evaluare independentă (art.108 alin.(5)).

Cu scopul susținerii interesului creditorilor care urmăresc satisfacerea cât mai eficientă a creanțelor sale, legea instituie un set de mecanisme care ușurează accesul creditorului în procesul de insolvență. Printre acestea se enumeră excluderea din lista actelor obligatorii la depunerea cererii introductive de către creditor a copiilor de pe hotărâri irevocabile judecătorești, arbitrare, naționale sau străine, precum și a titlurilor executorii (art. 20 alin. 2 lit. c). Totodată, creditorul care deține un interes legitim deja deține dreptul să înainteze și acțiuni în instanța de insolvență precum cele stipulate la art. 104, 105, 248 din Legea insolvenței, și anume anularea actelor juridice și atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere. Mai mult decât atât, fiecare creditor participant la procesul de insolvență va putea solicita de la administratorul insolvenței/lichidator informații despre starea de lucru în administrarea procesului. Conform explicațiilor oferite în nota informativă la proiectul de lege, aceste modificări au fost necesare pentru înlăturarea deficiențelor semnalate în raportul Doing Business [16 p. 3, pct. 5].

Pentru a preveni cereri abuzive din partea creditorilor și insolvență intenționată, legiuitorul a instituit norme de protecție și a debitorului, și anume: prezumția incapacității de plată va opera doar dacă debitorul este în întârziere de plată mai mult de 30 de zile (practica internațională variază la acest capitol între 8 zile și 24 de săptămâni); în referința la cererea introductivă (art.28), debitorul va putea răsturna prezumția incapacității de plată, prin prezentarea probelor care să confirme că a executat obligațiile pecuniare sau că există o acțiune civilă în legătură cu această obligație, intentată până la depunerea cererii introductive, ori că obligația poate fi stinsă prin compensare; debitorul a fost echipat cu mijloace de apărare eficiente, prin dreptul de a cere despăgubiri (art.33).

A suferit anumite modificări și procedura accelerată de restructurare. Prin urmare, conform noilor reglementări, debitorul, care este în dificultate financiară, poate preveni intrarea în insolvență prin *negocierea extra-judiciară* cu clasele de creditori afectați a unui potențial plan de restructurare (art.219). În caz de reușită a negocierilor, planul va fi supus aprobării instanței de insolvență și implementat, iar în caz de eșec, debitorul va depune cerere introductivă în mod general.

Prin noile reglementări, în sfârșit, se soluționează problema publicității actelor emise de instanța de insolvență și de administratorul autorizat în cadrul proceselor de insolvență. Publicarea acestor acte este extrem de scumpă (de exemplu, publicarea dispozitivului unei hotărâri poate costa până la 2500 lei), iar, în majoritatea cazurilor, aceste cheltuieli cad pe umerii administratorilor. Pe lângă aceasta, accesul la Monitorul Oficial este foarte limitat pentru public. Cu scopul diminuării cheltuielilor și cu scopul creșterii transparenței procedurilor de insolvență, a fost creat *Registrul cauzelor de insolvență* (proces care este pe rol), iar, după punerea lui în funcțiune, publicarea actelor în Monitorul Oficial va fi substituită cu publicarea în acest registru.

Este de remarcat că în perioada anilor 2018-2020 prevederile Legii insolvenței au fost supuse și controlului prin prisma normelor constituționale. În cele mai multe cazuri excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de către debitorii insolventi în cadrul judecării diferitor cauze de insolvență. În cele ce urmează ne propunem să analizăm succint ultimele două decizii ale Curții Constituționale care, cu siguranță, vor influența deja și deciziile instanțelor de insolvență.

La data de 09.07.2020, Curtea Constituțională a pronunțat o hotărâre privind excepția de neconstituționalitate a textelor din articolele 32 alin. (2) și 70 alin. (13) care prevăd mecanisme de achitare a onorariului stabilit administratorului autorizat din contul patrimoniului organelor de conducere în cazul lipsei masei debitoare. Așadar, în urma analizei efectuate, Curtea a considerat că aceste prevederi pot duce la lezarea dreptului de proprietate a foștilor membri de conducere în lipsa constatării unei vinovății a acestora pentru insolvabilitatea debitorului [20].

Totodată, Curtea a notat că, din perspectiva art. 54 din Constituție, în această cauză există un conflict de principii. Unul dintre principii este dreptul de proprietate al membrilor organelor de conducere. Celelalte principii, situate de cealaltă parte a conflictului, sunt dreptul de proprietate al administratorului insolvabilității/ lichidatorului, care urmărește să-i fie plătit onorariul și cheltuielile aferente procesului de insolvabilitate, dreptul de proprietate al creditorilor și interesul bunăstării economice a țării.

Curtea a considerat că principiul echilibrului corect impune ca standardul culpei membrilor organelor de conducere la apariția stării de insolvabilitate a debitorului stabilit de art. 248 din Lege, standard aplicabil pentru realizarea scopului general al Legii insolvabilității, să fie aplicabil și în cazul realizării scopului special al plății onorariului administratorului /lichidatorului.

Printr-o altă hotărâre a sa din 04.08.2020, magistrații Curții Constituționale au declarat neconstituțional art. 84 alin. 2) din Legea insolvabilității.

Articolul supus controlului constituționalității prevede că, în caz de eschivare a debitorului de la îndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege, instanța de insolvabilitate, la cererea administratorului, a adunării creditorilor sau a comitetului creditorilor ori din oficiu, *îi poate ridica debitorului dreptul de administrare a patrimoniului, dacă acesta dispune de el, îi poate interzice să părăsească localitatea de reședință fără permisiunea sa expresă ori poate aplica alte măsuri de asigurare în conformitate cu legislația în vigoare.* Temeiul sesizării a servit situația în care Curtea de Apel Chișinău i-a interzis fostului director al debitorului timp de mai bine de șapte ani, să părăsească țara. Avocatul acestuia a precizat că „clientul lui și cei patru copii ai săi nu pot merge la odihnă peste hotarele Republicii Moldova pentru că îi este îngrădit dreptul la viață de familie, libertatea de circulație și alte drepturi [...] și că nu a fost tras nici la răspundere judiciară și nu sunt hotărâri intrate în vigoare în procese penale sau contravenționale împotriva acestuia” [23].

În acest sens, Curtea a reținut că lipsa reglementării privind durata maximă a obligației de nepărăsire a teritoriului țării și, respectiv, a localității de reședință constituie o omisiune legislativă contrară Constituției asupra căreia urmează a se interveni. Prin urmare, Curtea a considerat că până la modificarea art. 84 din Legea insolvabilității de către legislator și în vederea instituirii unei practici conforme cu Constituția, instanțele de insolvabilitate vor aplica la instituirea măsurilor de nepărăsire a teritoriului țării sau a localității de reședință, în mod corespunzător, termenele stabilite de art. 64 din Codul de executare, adică interdicția de a părăsi țara în cel mult 6 luni se aplică de către judecător, la demersul executorului judecătoresc, doar atunci când prezența debitorului este necesară pentru executarea eficientă a documentului executoriu și doar după luarea măsurilor de asigurare a executării documentului executoriu, cu obligarea executorului judecătoresc de a efectua periodic un control privind necesitatea menținerii acestei interdicții”. Dacă este necesară menținerea interdicției pentru un termen mai mare, aceasta poate fi aplicată în mod repetat în urma unui demers motivat al executorului judecătoresc, dar nu mai mult de trei ori în cadrul aceleiași proceduri de executare.

În concluzie, constatăm că, deși Legea insolvabilității răspunde, în general, scopului propus (stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului), totuși în cei 5 ani de aplicare a legii s-au reliefat mai multe probleme și necesități care justifică modificările efectuate. Pe de altă parte, cu regret, constatăm că unele legi sunt adoptate spontan (modificarea competenței instanțelor de insolvabilitate), fără a informa publicul și organele specializate, motiv din care tindem să ajungem la concluzia că acestea au la bază anumite scopuri private meschine, or institutul insolvabilității este un profitabil instrument pentru afaceriștii de rea-credință. Anume din aceste considerente, statului nostru,

prin intermediul autorităților care îl reprezintă, îi revine o importantă responsabilitate în stabilirea unor mecanisme cât mai transparente pentru procesele de creare a legii.

Bibliografie:

1. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 22.02.2002, nr. 82-86. Republicat: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 01.03.2019, nr. 66-75.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 03.08.2018, nr. 285-294.
3. Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 14.09.2012, nr. 193-197.
4. Legea cu privire la administratorii autorizați nr. 181 din 18.07.2014. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 03.10.2014, nr. 293-296.
5. Legea Parlamentului RM nr. 254 din 01.12.2017 pentru modificarea unor acte legislative. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 05.01.2018, nr. 1-6.
6. Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr. 133 din 15.11.2018. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 14.12.2018, nr.467-479.
7. Legea pentru modificarea Legii insolvenței nr. 149/2012 nr. 141 din 16.07.2020. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 14.08.2020, nr. 205-211.
8. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 16 din 09.06.2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 70 alineatele (3) și (13) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 10.07.2020, nr. 165-176.
9. Amendamentul Comisiei juridice, numiri și imunități la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 308 din 11.10.2017 înregistrat la 29.11.2017
10. Avizul Comisiei drepturile omului și relații interetnice la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 308 din 11.10.2017 înregistrat la 16.11.2017
11. Demersul deputaților Vrenea Igor și Apolschii Raisa către Biroul Permanent al Parlamentului de înregistrare a inițiativei legislative nr. 308 din 11.10.2017 cu anexele proiectul de lege și nota informativă
12. Raportul Centrului Național Anticorupție de expertiză anticorupție nr. 06/2-6197 din 26.10.2017 la proiectul de lege nr. 308 din 11.10.2017 înregistrat la 26.10.2017.
13. Hotărârea Curții Supreme de Justiție nr. 518/24 din 01.08.2017 cu privire la modificarea „Regulamentului privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor judiciare civile, penale și contravenționale și actualizării Nomenclatorului gradelor de complexitate, parte componentă a acestuia”.
14. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova din 04.08.2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 84 din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 (obligarea de a nu părăsi teritoriul țării sau localitatea de reședință în procesele de insolvență) în baza Sesizării nr. 25g/2020.
15. Analiza impactului de reglementare a proiectului Legii pentru modificarea Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 din 09.10.2020.
16. Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012.
17. Avocații, despre examinarea dosarelor de insolvență în instanțele de fond. CSM: Modificările nu au fost consultate [online] [citată 10.09. 2020]. Disponibil: <https://www.bizlaw.md/2018/01/11/avocatii-despre-examinarea-dosarelor-de-insolvenitate-in-instanțele-de-fond-csm-modificările-nu-au-fost-consultate>
18. http://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_21_2020_25g_2020_rou.pdf.
19. CHIORESCU, D. Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile articolului 84 din legea insolvenței numărul 149 din 29 iunie 2012 [online] [citată 10.09. 2020]. Disponibil: <https://sputnik.md/society/20200804/31162118/CC-a-declarat-neconstituționale-dispozițiile-articolului-84-din-Legea-insolvenței.html>
20. Constituționalitatea unor prevederi din Legea insolvenței cu privire la interdicția de nepărăsire a teritoriul Republicii Moldova [online] [citată 10.09. 2020]. Disponibil:

<http://www.constcourt.md/libview.php?l=ro&idc=7&id=1916&t=/Media/> Noutati/Curtea-a-examinat-constitutionalitatea-unor-prevederi-din-Legea-insolvabilitatii-cu-privire-la-interdictia-de-neparasire-a-teritoriul-Republicii-Moldova

21. <http://www.constcourt.md/libview.php?l=ro&idc=7&id=1874&t=/Media/Noutati/Curtea-a-examinat-constitutionalitatea-unor-prevederi-din-Legea-insolvabilitatii-cu-privire-la-achitarea-onorariului-fix-administratoruluilichidatorului-i-compensarea-cheltuielilor-afere-nte-care-se-trec-in-mod-solidar-in-obligatia-organelor-de-conducere-ale-debitorului>
22. Lista judecătorilor și judecătorilor supleanți pentru examinarea pricinilor de insolvabilitate [online] [citat 10.09. 2020]. Disponibil: <http://www.uaam.md/96-lista-judecatorilor-si-judecatorilor-supleanti-pentru-examinarea-precinilor-de-insolvabilitate>

i